

Watergeuzant

IABR—

Verlenging Memorandum of Understanding Watergeuzant en Internationale Architectuur Biënnale Rotterdam

In de afgelopen jaren hebben WG en IABR nauw samengewerkt in het kader van het in 2016 opgestelde MoU dat eindigt in 2020. Deze samenwerking vond plaats in het kader van de internationale waterambitie (IWA) van de Nederlandse overheid en heeft onder meer geleid tot het succesvolle programma *Water as Leverage*.

De wens is uitgesproken om deze samenwerking ook in 2021 en daarna voor te zetten. Deze voortzetting van de samenwerking zal geschieden binnen de context van de Nederlandse Internationale Waterambitie (NIWA) en de jaarplannen c.q. prioritering van de Watergeuzant (vanuit de missie "Water als 'verbinder en katalysator' voor duurzame ontwikkeling en klimaatactie" en met inzet op drie perspectieven: 1) waterbewustzijn, 2) 'response & preparedness', 3) innovatie & ontwikkeling, zie ook Jaarplan WG 2020). Ontwikkelingen sinds het aanbieden van de IWA in 2016 hebben namelijk in 2019 geleid tot een actualisatie van de IWA. Het kabinet heeft deze actualisatie vlak voor de zomer van 2019 onder de titel "**Nederlandse Internationale Waterambitie (NIWA)**" aangeboden.

NIWA

Hoofddoel van de NIWA is "*de waterzekerheid en waterveiligheid in de wereld van mens, plant en dier vergroten en de Nederlandse bijdrage daaraan en het Nederlands verdienvermogen optimaliseren*". Waterzekerheid wordt daarbij beschouwd als een verbindend thema, dat essentieel is voor het bereiken van veel van de SDG-doelstellingen. De NIWA draagt bij aan het bereiken van de SDG-agenda en heeft een looptijd tot 2030.

De druk op water neemt alsmaar toe. Schattingen geven aan dat als huidige trends in waterzekerheid zich doorzetten, dat dan in 2050 45% van het wereldwijde inkomen, 52% van de wereldbevolking en 40% van de wereldwijde graanproductie in gevaar zijn. Op dit moment leven al meer dan 2 miljard mensen in landen waar water onder druk staat, en in 2030 zal de vraag naar water wereldwijd 40% groter zijn dan de beschikbaarheid. Tegen 2050 leeft twee-derde van de wereldbevolking naar verwachting in steden, waarvan 800 miljoen in steden die kwetsbaar zijn voor zeespiegelstijging. Water is de dealmaker waarmee het tij wordt gekeerd, maar kan ook de dealbreaker zijn in gebieden met droogte, of waar door verstedelijking en klimaatverandering miljarden mensen het risico lopen en grote investeringen op het spel staan.

Klimaatadaptatie - een van de grootste wateruitdagingen voor komende decennia - staat binnen de NIWA centraal. De NIWA beoogt de inzet op klimaatadaptatie te versterken en op te schalen, in relatie tot voedselzekerheid, integraal waterbeheer en weerbare steden. Integrale aanpak, innovatie en samenwerking staan centraal en resultaten zijn aantoonbaar.

Voor het realiseren van de hoofddoelstelling wordt gewerkt langs drie pijlers:

1. Versterken lokale realisatiekracht door het toepassen van de water gerelateerde SDG-agenda in partnerschappen;
2. Toepassen van integrale benadering voor waterveiligheid en waterzekerheid door het verbinden van de water gerelateerde elementen binnen de brede SDG-agenda;
3. Inzetten van Nederland als Center of Excellence door innovatie- en kennisontwikkeling van de water gerelateerde SDG-agenda.

De NIWA is tevens een belangrijk middel om het Nederlandse water gerelateerde internationale beleidsinstrumentarium coherenter in te zetten en dient als platform voor samenwerking tussen publieke, private, maatschappelijke en kennispartners.

IABR

De IABR zet de culturele ruimte en de integrale aanpak in om tot een innovatieve en oplossingsgerichte praktijk te komen voor het aanpakken van stedenbouwkundige opgaven. De inzet van de NIWA past dus goed bij de aanpak van de IABR.

De IABR kan ook een belangrijk element toevoegen aan de realisering van de NIWA: de grote en urgente opgave die water ons stelt en de noodzakelijke investeringen, bieden een fantastische kans als die opgave echt integraal wordt aangepakt en tevens wordt ingezet voor innovatieve stedenbouw.

Als kennisontwikkelaar én cultuurinstelling kan de IABR zowel verbeeldings- en ontwerpkracht als doelgericht ontwerpend onderzoek toevoegen aan de inzet van de NIWA, en daarmee voor meerwaarde zorgen. Ook en met name in de komende jaren waarin de IABR, gelet op haar meerjarenbeleidsplan 2021 – 2024 *Waar kunnen we landen?* de wateropgave opnieuw benoemt als één van de opgaven die leidend zal zijn bij uitvoering van haar beleid.

De IABR heeft zich in 2016 aangesloten bij de *Agenda 2030 for Sustainable Development* van de Verenigde Naties en haar belangrijkste doelstelling is het helpen realiseren van de 17 *Sustainable Development Goals*, de SDGs. Daarbij is ontwerp het instrument, ontwerpend onderzoek de methode van de IABR. Met de vraag waar we kunnen landen, plaatst de IABR zowel zichzelf als het ontwerp midden in het maatschappelijk debat, kiest ze positie in het hart van de opgave. Haar beleid is gericht op meerwaarde leveren, beleidsvorming stimuleren en de maatschappelijke agenda beïnvloeden, met als inzet *echte* verandering. Disciplines en sectoren samenbrengen om met alle *stakeholders* ontwerpend onderzoek voor de grote transitie-opgaven te doen. De resultaten – kennis, plannen en projecten – op het internationale podium, de biënnale, zo breed mogelijk over het voetlicht brengen en daarbij zoveel mogelijk mensen handelingsperspectief en handelingsvermogen geven. En, bovenal, die resultaten ook (helpen) realiseren en *metterdaad* stadmaken.

Deze aanpak, waarbij expertise uit landen, disciplines en sectoren samen met overheden en in de vrije ruimte van de cultuur doelgericht en maatschappelijk gedragen wordt ingezet om duurzame oplossingen voor bestaande lokale opgaven te realiseren, en waarbij een publieke presentatie op een internationaal podium integraal onderdeel is van het onderzoeks- en ontwikkelingsproces, maakt IABR *uniek in de wereld* en geeft haar lokaal, nationaal en internationaal een sterke positie. En deze aanpak sluit niet alleen uitstekend aan bij de missie van de NIWA, het geeft ook publiek podium aan die missie.

Ontwerpkracht, waterkracht, veranderkracht

Wil de missie van de Watergezant slagen dan zijn drie aspecten cruciaal. Het begint met beter begrip. En dat begint met een veel groter bewustzijn van de (urgentie van de) wereldwijde watercrisis, en de mate waarin deze ingrijpt op verstedelijking, economie en ecologie, en zo toekomstige geopolitieke kwesties nog complexer zal maken. Beter begrip vraagt fundamenteel en innovatief onderzoek, met partners van over de hele wereld en vertaald naar een sterk narratief dat wereldwijd het water-bewustzijn vergroot. De IABR biedt de kans om ontwerpend onderzoek te koppelen aan het fundamenteel onderzoek onder meer belegd bij het Planbureau voor de Leefomgeving (onder meer *The Geography of Future Water Challenges*) en Deltares (onder meer *World Water Atlas*). En om ontwerpkracht, sociaal-maatschappelijke agenda en culturele verbeeldingskracht toe te voegen aan het noodzakelijk water-bewustmakingsproces. De koppeling met ontwerp en creatieve sector zorgt voor inhoudelijke verdieping en reflectie; het internationaal cultureel platform zorgt voor een breder draagvlak in de samenleving. Beter begrip vraagt ook om het tonen van de verbeeldingen aan—en in gesprek zijn met—een zo groot mogelijk publiek, alleen zo leidt beter begrip en inzicht in eigen handelingsperspectief ook tot meer sociaal-maatschappelijke draagkracht.

Overall ter wereld werkt Nederland aan waterzekerheid. De Nederlandse watersector is daarbij een verbindende factor. Keer op keer blijkt dat goed lokaal en/of regionaal opdrachtgeverschap een sine qua non is. Alleen als beter begrip van de complexiteit (vereist: kennisoverdracht, uitwisseling) slim gekoppeld wordt aan voldoende institutionele capaciteit en de juiste governance (vereist: capacity building), kan op een duurzame en bestendige wijze integrale sturing worden gegeven aan de aanpak van de watercrisis. Alleen dan is er echt sprake van veranderkracht.

Bij betrokkenheid van Nederland en van de Nederlandse watersector wereldwijd moet daarom altijd die integrale benadering worden ingezet die door de NIWA wordt gestimuleerd. De IABR, een van de initiatiefnemers van Water as Leverage, doet onderzoek naar de toekomst van de weerbare stad, met name in haar ateliers, waarbij zij die integrale aanpak toepast. Zij koppelt die aan best practices vanuit de wereld, aan een proces van uitwisseling, wederzijdse versterking en samenwerking.

Zo kan samengebonden en overtuigend (aan)getoond worden dat innovatie, capacity building, samenwerking, goed opdrachtgeverschap en juiste governance voorwaarde zijn voor succesvolle implementatie in met name stedelijke omgevingen.

Echte veranderkracht komt niet vanzelf. Wereldwijd is de wateropgave enorm, zeker in relatie tot verstedelijking, economie en ecologie. In de samenwerking met de multilaterale financiële partners als de Wereldbank en het Green Climate Fund, probeert de Nederlandse overheid zich naast de bestaande pipe-line van projecten en samenwerkingen ook te richten op die plekken waar urgentie, kansen en coalities samenkomen, waar en waarmee we echt het verschil kunnen maken; plekken waar een interventie werkelijk innovatief kan zijn en katalyserend kan werken voor andere regio's en stakeholders. Nederland en haar Delta Coalitie wil inzetten op een projectenportefeuille die volledig gericht is op innovatie en veranderkracht.

De IABR kan hier mee een voortrekkersrol vervullen. Zij heeft een effectieve werkmethode ontwikkeld die vrije culturele ruimte, verbeeldingskracht, ontwerpkracht en ontwerpend onderzoek aan elkaar koppelt, en steeds meer ook aan de SDGs, bij het werken aan urgente opgaven. Zij deed dat jarenlang in samenwerking met onder andere het bestuur van de steden São Paulo, Brussel en Istanbul, de provincie Oost-Vlaanderen en het land Albanië, en sinds 2013 als leadpartner van het Rijk met verschillende steden en provincies als het gaat om het inzetten van ontwerpkracht op lokaal en regionaal niveau in Nederland.

De IABR kan het proces organiseren of entameren waarin ontwerpkracht tot veranderkracht kan leiden, samen met de departementen, de watersector en de internationale partners: de wateropgave als driver voor innovatieve stedelijke ontwikkeling. Zoals in Water as Leverage.

2020-2030: 'Decade of Action'

Het proces naar de IABR-edities van 2022 en 2024 toe - in de context van de SDGs en de 'Decade of Action' - kan dus worden ingezet om de internationale coalitie rond water, de SDGs en weerbare steden, zoals de bestaande samenwerking Water as Leverage, verder te versterken. De drie NIWA-pijlers geven daarvoor de juiste context: 1) Versterken lokale realisatiekracht – toepassing van de water- gerelateerde SDG-agenda in partnerschappen; 2) Toepassen integrale benadering voor waterveiligheid en waterzekerheid – verbinding van de water-gerelateerde elementen binnen de brede SDG-agenda; 3) Inzetten van Nederland als Centre of Excellence – innovatie- en kennisontwikkeling van de water-gerelateerde SDG-agenda.

Een selectie van water resilience urban projects op verschillende locaties over de hele wereld kan worden gerealiseerd en zo kan veranderkracht niet alleen worden geïmplementeerd en gevisualiseerd maar ook worden bestendig in duurzame partnerships.

Op deze manier kan een volgende stap worden gemaakt in het internationaal positioneren van de Dutch Delta Approach met als doel een nieuwe global standard for water resilience.

Dit alles overwegende besluiten wij ook de komende jaren nauw samen te werken waarbij wij ons tot doel stellen een verzameling van water- en stedenbouwkundig én technisch innovatieve en voorbeeldige voorbeeldprojecten, in Nederland (bv. Rotterdam) en daarbuiten, inclusief interventies en financiering- en ontwikkelmodellen te (helpen) ontwikkelen die geschikt zijn voor toepassing door steden, nationale overheden, financiële institutionele partners (Wereldbank, Asian Infrastructure Investment Bank, Asian Development Bank, Europese Investeringsbank, Green Climate Fund, e.a.), bedrijfsleven en anderen.

Henk Ovink
Watergezant
dd. 24 april 2020

George Brugmans
Bestuurder-Directeur IABR
dd. 24 april 2020